

ELEKTRİK İÇ TESİSLERİ YÖNETMELİĞİ VE TEKNİK UYGULAMA SORUMLULUĞU (TUS) ÜZERİNE - 2

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından ilk olarak 04.11.1984 tarih ve 18565 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği”, daha sonra 04.04.1986 tarih ve 19068 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 1. Değişikliğe uğratıldı.

Çağın getirdiği teknolojik yenilikler karşısında kısa zamanda yetersiz kalan “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği”; yeniden günün koşullarına uygun, ihtiyaçlara cevap verebilen, ülke kaynaklarının en verimli şekilde kullanılmasına yönelik, insan can ve mal güvenliğini sağlayan bir yönetmelik haline dönüştürülerek, 30.11.1995 tarih ve

M. Sıtkı Çiğdem

**EMO Yönetim Kurulu
Yazman Üyesi**

22479 sayılı Resmî Gazetede 2. Değişikliğe uğratılmış haliyle yayımlanarak yürürlüğe girdi. Ne gariptir ki, Resmî Gazetede yayımlandıktan yaklaşık üç ay gibi kısa bir süre sonra aynı bakanlık tarafından, yasalara aykırı bir şekilde 22 Mart 1996 tarih ve 1200 sayılı “Bakan Oluru” ile Yönetmeliğin ruhunu teşkil eden, 5,7,11,15,19 ve 52. Madde (c) fıkrası (vii) bendinin yürütülmesi durduruldu. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı; yürütmenin durdurulmasına ne-

den olarak, kısaca “Fen Adamları” diye anılan bir kesimin, “yetkilerinin kısıtlandığı gerekçesiyle Bakanlığa müracaat ederek, bu konudaki mağduriyetlerinin giderilmesini istemeleri” ni ileriye sürüyor ve konunun “Fen Adamları” tarafından yargıya yansıtıldığını belirterek, “Danıştay’ın konu ile ilgili olarak alacağı karara göre gerekli yönetmelik değişikliğini yapacaklarını” 22 Mart 1996 tarih ve 1210 sayılı yazısı ile duyuruyordu. Bakanlık daha sonra, 02 Ağustos 1996 tarih ve 3370 sayılı yazısında “Fen Adamları tarafından 1996/2039 esas no ile Danıştay 6. Dairesine açılan Yönetmelik iptal davasının 19.06.1996 tarihli ara kararında, “Danıştay 6. Dairesinin yürüt-

menin durdurulması istemini red ettiğini, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği hükümlerinin bütün olarak uygulanmasının gerektiğini” bildiriyordu.

Buna göre artık; 30.11.1995 tarih ve 22479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği” nin bütün hükümleriyle uygulanması gerekirken, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bu defa da, 02 Eylül 1996 tarih, 3862 sayılı ve 12 Eylül 1996 tarih, 3996 sayılı yazılarıyla; Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, TEDAŞ Genel Müdürlüğü, Elektrik Mühendisleri Odası, Türkiye Elektrik Elektronik ve Benzerleri Teknisyenleri, Esnaf ve Sanatkarları Federasyonu (Fen adamları) yetkililerini, “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği” nin bazı maddelerinin müzakeresini yapmak üzere” toplantıya çağırıyordu.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, üzerinde konunun ilgilisi bir çok kurum temsilcisinin uzun bir süre çalışarak sonuçlandığı teknolojik yeniliklere açık, insan can ve mal güvenliğini koruyan, sağlıklı tesislerin yapılmasını sağlayan, güncelleştirilmiş “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği” nin uygulanmasına karşı adeta savaş açmış bulunuyor.

Bu savaşın meşru zemininin yaratılabilmesi ve bu zemin üzerinden de Bakanlığın kendi politik tercihleri doğrultusunda, sırf “Fen Adamları” diye anılan bir kesime hoş görünmek uğruna, bilim ve teknoloji bir kenara itiliyor, Yönetmeliğin en önemli maddelerinin değiştirilmesi veya tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik bir süreç başlatılıyor ve buna da bir çok kurum alet edilmek isteniyordu.

Yoksa Bakanlık, bu kadar kısa süre içerisinde, görüşlerinde 180 derece bir dönüş yaparak, tamamen teknik ve insan yaşamını doğrudan etkileyen bir konuda bu kadar tutarsızca davranabilir miydi?

**Elektrik
Mühendisleri Odası
enerji alanındaki
özelleştirmelere karşı
pek çok dava açmakta
ve bunları da
kazanmaktadır.
Yine nükleer enerji
santrallarına karşı,
Enerji ve Tabii
Kaynaklar
Bakanlığı’ndan
farklı düşünmektedir.
Bu yüzden Oda
cezalandırılmakta ve
maddi açıdan
güçsüz bırakılmak
istenmektedir.**

Üzerinde tartışma yaratılarak, değişiklik yapılmasının zemininin oluşturulmak istendiği Yönetmelik maddeleri; yapıların başlangıçtan itibaren muayene ve kontrolünün yapılarak güvenli tesislerin oluşumunu sağlayacak “Teknik Uygulama Sorumluluğu-TUS” denetiminin getirilmesi ile yapılarda kullanılan elektrikli cihazların güçlerine uygun tesisatın yapılabilmesi amacıyla, bu cihazların gerçek tüketim değerleri üzerinden projelendirilerek, kablo kesitlerinin hesaplarının buna göre yapılmasını içeriyordu. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının, “Fen Adamları” nın lehine oynamak istediği oyun tutmadı ve “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği” nin değiştirilmek istenen maddeleri üzerinde bir uzlaşma sağlanamadı. Bunun üzerine Bakanlık, doğrudan kendi iradesiyle “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği” nin anılan maddelerini değiştirerek, 25 Ekim 1996 tarih ve 22798 sayılı Resmi Gazete’de, “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinde De-

ğişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” başlığı ile 3. değişiklik yapılmış metni yayımlattı.

Bu durum karşısında Elektrik Mühendisleri Odası olarak Danıştay 6. Dairesi’ne 15 Kasım 1996 tarihinde dava açtık.

Açılan davada özetle, “25.10.1996 günlü, 22798 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği’nin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Yönetmeliğin 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 ve 12. Maddelerinin; söz konusu değişikliklerle (Fenni Mesul) veya Teknik Uygulama Sorumlusu teriminin kaldırıldığı, “Denetim Kuruluşu” tanımının getirildiği, bu kapsamda TEDAŞ Elektrik Dağıtım Müessesesi Müdürlüğü’nün, TEAŞ bağlı ortaklığının, görevli şirket veya Türk Standartları Enstitüsü’nün sayıldığı ve Teknik Uygulama Sorumlusuna verilen, tüm yetkilerin Denetim Kuruluşu’na verildiğini, söz konusu terimin kaldırılarak Teknik Uygulama Sorumlusu’nun tüm yetkilerinin Denetim Kuruluşlarına, özellikle Türk Standartları Enstitüsü’ne verilmesinin hukuka aykırı olduğu, öte yandan yine Yönetmeliğin 12. Maddesinde yapılan değişiklik ile, madde asgari bir güç sınırlaması getirmesine karşın, bu sınırlamanın Fen Adamları açısından uygulanamayacağı belirtilerek Fen Adamlarının yetkilerinin artırıldığı, oysa Fen Adamlarının yetkilerinin Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik’le belirlenmesi gerektiği” ni ileri sürerek, anılan Yönetmeliğin 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 ve 12. Maddelerinin iptalini istedik.

Bunun sonucunda Danıştay 6. Dairesi Esas No:1997/51, Karar No:1998/2253 sayılı kararıyla iptali istenen Yönetmelik maddelerinden 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 9. Maddeler için sonuç olarak; “3194 sayılı Yasanın 28 ve özellikle 38. Maddeleri uzmanlık ayrımını vurgulayarak, yapıların ruhsat ve eklerinin gerek-

li kıldığı her uzmanlık alanında Fenni Mesullerinin olmasını zorunlu tutmuş, yapının projelerinin hazırlanması hangi uzmanlık alanına giriyorsa Fenni Mesuliyetinin de aynı meslek grubu elemanlarınca ayrı ayrı yürütülmesinin gerektiği, bu suretle yapının ruhsat ve eklerinin gerekli kıldığı her uzmanlık alanında Fenni Mesullerinin olmasının zorunlu olduğunu belirlemiştir. Tüm bu hususlar Danıştay 6. Dairesi'nin 28.12.1994 günlü, K:1994/5094 sayılı kararında da ayrıntılı olarak vurgulanmıştır.

Öte yandan, Danıştay 6. Dairesinde E:1996/2039 esasına kayıtlı ve Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği'nde 1995 yılında yapılan değişikliğe ilişkin dava dosyasında davalı idarece verilen savunmada, Teknik Uygulama Sorumluluğu'nun 3194 sayılı Yasadan kaynaklandığı, belediyelerce, yapıların inşaat süresinde denetleme görevinin bihakkin yapılmadığı ve ayrıca elektrik tesisatının projesine, standartlara, fen ve sanat kaidelerine göre yapılıp yapılmadığını denetleyen bir birim bulunmadığı için sözü edilen denetimi yerine getirmek üzere 3194 sayılı Yasada Teknik Uygulama Sorumlusu tanımının yapıldığı, yönetmelik değişikliği ile mevzuat boşluğunun doldurulması ve yapılarda güvenli bir elektrik tesisatının kurulmasını sağlamak için gerekli tarif ve görevlendirmenin yapılmasının amaçlandığı belirtilmiştir.

Bu nedenle, dayanağını 3194 sayılı Yasadan alan ve yasal düzenlemeleri tamamlayıcı, açıklayıcı ve yapılarda güvenli bir elektrik tesisatı yapılmasını sağlamak amacıyla Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği'ne 1995 yılında yapılan bir değişiklikle getirilen Teknik Uygulama Sorumluluğu kavramının dava konusu yönetmelik değişikliğiyle kaldırılmasında ve Teknik Uygulama Sorumlusuna ait denetim ve sorumluluğun bir yasal dayanağı olmaksızın denetim kuruluşlarına ve

Türk Standartları Enstitüsüne verilmesinde mevzuata uyarlık görülmemiştir." diye karar vermiştir. Danıştay 6. Dairesi'nin almış olduğu karar çerçevesinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın yapması gereken "Elektrik İç Tesisler Yönetmeliği" nin ilgili maddelerini, mahkeme kararına uygun hale getirmek olmalıdır.

Bakanlık, "Fen Adamları" na şirin görünmek adına, teknik sorunlara politik çözümler getirmekte, bunun sonucunda da teknik durumlara düşmektedir.

Bunun en son ve en somut örneğini "Kompanzasyon Tesisleri ve Projelendirilmeleri" ile ilgili yaptığı yeni düzenlemede görmekteyiz. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı; aynı "Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği" nde olduğu gibi, sırf "Fen Adamları" na yaranabilmek uğruna 12.07.1998 tarih ve 23400 sayılı Resmi Gazete'de "Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" başlığı altında, "Kompanzasyon Tesisleri ve Projelendirilmeleri" ne yönelik olmak üzere bir Yönetmelik yayımladı. Bu düzenlemeyi yapabilmek için de, "Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği" nde yer alan "Kompanzasyon Tesisleri ve Projelendirilme" lerine yönelik Yönetmelik maddelerini, "İç Tesisler Yönetmeliği" kapsamı içine aldı. Zira, "Fen Adamları" , "Kuvvetli Akım Yönetmeliği" nde yer alan konularla ilgili çalışma yapamıyorlardı.

"Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği"ne yönelik mahkeme kararlarını görmezden gelerek, hukukun üstünlüğü ilkesini çiğneyen ve hiçbir şey olmamış gibi bazı maddeleri iptal edilen mevcut Yönetmeliğin, iptal edilen maddelerini halen uygulamada tutan, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, "Kompanzasyon Tesisleri ve Projelendirilmeleri" konusunda, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) Genel Müdürlüğü'ne yazdığı 12 Ocak

1998 tarih ve 149 sayılı yazısında, Kompanzasyon Tesisleri ve Fen Adamlarının yetkisi ile ilgili mevzuat hükümlerini anlattıktan sonra, "Sonuç olarak; gerek Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği ve gerekse Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre Fen Adamlarının kompanzasyon projesi çizimleri ve tatbikatını yapmaları mümkün değildir." demekteydi. Aynı yazıda; "Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumluluklarını belirleyen Yönetmelik'te de Fen Adamları, elektrik iç tesisatlarında öğrenim durumlarına göre sınıflandırılmakta olup, kompanzasyon sistemi Elektrik İç Tesisatı kapsamına girmemektedir." değerlendirmesini yapmıştı.

Aynı Bakanlık, yine Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) Genel Müdürlüğü'ne yazdığı 10 Ağustos 1998 tarihli ve 4202 sayılı yazısında bu sefer de; Bakanlık tarafından değiştirilerek 12.07.1998 tarih ve 23400 sayılı Resmi Gazete'de yayımlattığı "Kompanzasyon Tesisleri ve Projelendirilmeleri" ile ilgili yeni düzenlemeye atıfta bulunarak, "Anılan Yönetmelik değişikliğinde; elektrik iç tesisleri projelerinde ve tatbikatında bütünlük sağlanması açısından, alçak gerilim tesislerinde yapılacak mahalli (yerel) kompanzasyon ile sözkonusu tesislerin alçak gerilim ana tablolarında yapılacak otomatik kompanzasyon sistemi, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği kapsamına alınmıştır.

Fen Adamları, "Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Yetki Görev ve Sorumlulukları Hakkındaki Yönetmelik" hükümlerine göre belirlenen güç değerleri ile sınırlı olmak kaydıyla, yetki güçleri dahilinde çizdikleri elektrik iç tesisleri projelerinin, kompanzasyon projelerini ve tatbikatlarını da yapabileceklerdir." demekteydi. İşin ilginç yanı ise, her iki yazının

da altında "Bakan adına Genel Müdür" ünvanı ile aynı kişinin imzasının bulunuyor olmasıdır.

Şimdi burada önemle üzerinde durulması gereken husus şudur; "Fen Adamları"nın, bilimsel, teknik ve hukuki nedenlerle kompanzasyon projelerini ve uygulamalarını yapabilmeleri mümkün değildir. Kompanzasyon projesini ve uygulamasını yapabilmek, yüksek matematik ve teorik elektrik konularında eğitim görmeyi gerektirir. Fen Adamlarının eğitim düzeyi buna elverişli değildir. Bilimin ve fen'in ileri düzeye ulaştığı, her bilim dalının alt kategorilerinde dahi uzmanlaşmanın sağlandığı günümüz dünyasında, insan hayatı ve sağlığını ilgilendiren bir konuda ehliyetsiz kişilere yetki verme çabasını anlamak mümkün değildir. Yapılan Yönetmelik değişikliğinin, "Fen Adamları"nın yetki sınırını genişletmekten başka bir amacı da yoktur. Ayrıca, 11 Kasım 1989 tarih ve 20339 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Elektrik İle İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik'te Fen Adamlarının kompanzasyon projeleri ve uygulamaları yapabileceğine ilişkin herhangi bir madde de yer almamaktadır.

Yine 25 Ekim 1996 tarih ve 22798 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Dair Yönetmelik" in Madde 7. Aynı yönetmeliğin değişik 15. Maddesinin dördüncü paragrafında;

"Elektrik İç Tesis işlerinin yapılmasında yapının veya birden fazla bloktan oluşması halinde yapı grubunun tümüne ilişkin proje esas olup, yapı/yapı grubu bloklara veya dairelere ya da başka bölümlere ayrılarak projesi hazırlanamaz, ayrı tesisatçılar tarafından elektrik bağlanması istenmemiştir." hükmü mevcuttur. Buna rağmen Bakanlık yaptığı değerlendirmede, "tesisatçı

Tüm bu veriler ışığında gelişmeler değerlendirildiğinde ortaya çıkan tablo; "Fen Adamları"nın Yetki, Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Yönetmelik'lerinde yer almayan bazı konularda, doğrudan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın himayesinde yeni birtakım kazanımlar sağladığı, buna karşılık, Elektrik Mühendislerinin Yönetmeliklerle bağlanmış birtakım yetkilerinin de, aynı Bakanlık tarafından ellerinden alındığıdır.

yapı gruplarını oluşturan her bir münferit beslemeli yapı/yapılara ait iç tesislerin yapımını ve sorumluluğunu yetki sınırları dahilinde ayrı ayrı taşıyacaktır" görüşünü 7 Ekim 1998 tarih ve 17670 sayılı yazısıyla TEDAŞ Genel Müdürlüğü'ne sirküle etmiştir.

Tüm bunlar neden yapılmakta, Yönetmeliklerde Elektrik Mühendisleri tarafından yapılabilişliği bağlanmış olan veya başka bir deyişle "Fen Adamları"nın Görev, Yetki ve Sorumluluk alanlarına girmeyen konularda, bu kesime Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca niye bazı ayrıcalıklar ve imtiyazlar tanınmaktadır.

Bunun ötesinde; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın hiç de üzerine vazife olmadığı halde, elektrik projelerinde "Oda Onayı"

aranmayacaktır diye neden genelge yayımlama ihtiyacı duyduğunu açıklaması da zordur.

Aslında bu soruların yanıtı gayet açık ve basittir. Çünkü, Elektrik Mühendisleri Odası enerji alanındaki özelleştirmelere karşı pek çok dava açmakta ve bunları da kazanmaktadır. Yine nükleer enerji santrallerine karşı da, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan farklı düşünmektedir. Bu yüzden Oda cezalandırılmakta ve maddi açıdan güçsüz bırakılmak istenmektedir.

Tüm bu veriler ışığında gelişmeler değerlendirildiğinde ortaya çıkan tablo; "Fen Adamları"nın Yetki, Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Yönetmelik'lerinde yer almayan bazı konularda, doğrudan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın himayesinde yeni bir takım kazanımlar sağladığı, buna karşılık ise Elektrik Mühendislerinin Yönetmeliklerle bağlanmış bir takım yetkilerinin de, aynı Bakanlık tarafından ellerinden alındığıdır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Elektrik Mühendisleri Odası ile üyelerine yönelik girişmiş olduğu bu yanlış tavıra karşı, Oda Yönetim Kurulu olarak hukuksal yollardan girişimde bulunarak, üyelerimizin yasal haklarını korumanın mücadelesini vermektiriz.

Sonuç olarak; Avrupa ile bütünleşmeyi hedefleyen ülkemizde 2000'li yılların eşiğinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın, bilimin, teknolojinin ve ülke kaynaklarının verimli kullanımı ile güvenilir elektrik tesisatı yapımının sağlanmasını savunması ve bu doğrultuda çalışma yapması gerekirken, sırf "Fen Adamları"na yaranmak ve Elektrik Mühendisleri Odası'nı da cezalandırmak amacıyla bilime ve teknolojiye aykırı davranmakta sakınca görmemesi bizler için düşündürücü bir noktadır.